

خلاصه کتاب راهنمای معلم عربی زبان قرآن (۲) پایه یازدهم انسانی

مقدمه

آگاهی از برنامه درسی ملی و برنامه درسی عربی به معلم در رسیدن به اهداف آموزشی کمک می کند . آنچه شایسته است دبیر هر درسی از جمله درس عربی بداند این است که هر چه را دانش آموز در رشته زبان و ادبیات عربی نیاز دارد در طول دوره دبیرستان نمی آموزد . کتاب معلم پل ارتباطی میان برنامه ریزان و دبیران است .

اغلب دبیران برای تدریس در نظام آموزشی ایران متکی به کتاب درسی اند و کمتر درباره شیوه های تدریس و یادگیری و امکان تعدیل محتوای کتاب درسی و مطابقت آن با نیازهای دانش آموزان می اندیشند . برای برخی معلمان دشوار است که شیوه تدریس خود را تغییر دهند . برخی هنوز درس عربی را فقط صرف انواع فعل و ضمیر و اسم اشاره و مانند آنها می دانند . در کتاب های جدید تقویت مهارت های شفاهی زبان هدف مهمی است . هم چنین هدف اصلی درس عربی که فهم قرآن و متون دینی است با کتاب های جدید موجب می شود دبیران تلاش کنند تا با تجوید و تفسیر آیات و معانی احادیث و روایات آشنا گردند .

فلسفه آموزش عربی در ایران چیست ؟

اصل شانزدهم قانون اساسی :

"از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملا با آن آمیخته است ، این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس ها و در همه رشته ها تدریس شود ."

در برنامه درسی ملی چنین آمده است :

"...آشنایی با زبان عربی و مشخصا مهارت های چهارگانه زبانی یعنی خواندن ، گوش کردن ، نوشتن و سخن گفتن در این حوزه به میزانی است که دانش آموز را در درک معنای آیت قرآن کریم ، کلام معصومین و متون دینی و فرهنگ اسلامی کمک کند و در تقویت زبان فارسی او موثر باشد ."

رویکرد و شیوه نگارش کتاب درسی عربی در "برنامه درسی عربی" :

۱- پرورش مهارت های زبانی برای فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی و حاکمیت بخشی درک مطلب ، کاربرد واژگان و متن محوری به جای قاعده محوری .

۲- کاستن از حجم قواعد و توجه بیشتر به متن و واژگان پرکاربرد و کلیدی .

شایستگی مورد انتظار برنامه درسی عربی از دانش آموزان رشته ادبیات و علوم انسانی :

دانش آموزان در پایان دوره دوم متوسطه به فهم ساختارها و متونی با گستردگی بیشتر نسبت به سایر رشته ها دست یابند .

می توان گفت هدف این کتاب ، آموزش نزدیک به ۱۵۰۰ واژه پربسامد زبان عربی است .

بخش اول

اهداف کلی برنامه درسی عربی و شبکه مفهومی

شبکه مفهومی کتاب های عربی دوره دوم متوسطه

موضوع و پایه	دهم	یازدهم
واژگان	آموزش حداقل ۳۰۰ کلمه و اصطلاح پرکاربرد و تکرار واژگان کتاب	آموزش حداقل ۳۰۰ کلمه و اصطلاح پرکاربرد و تکرار واژگان کتاب
	های قبلی	تکرار واژگان کتاب های قبلی

<p>۱-تکرار آموخته های پیشین</p> <p>۲-شناخت اسم تفضیل،اسم مکان،اسم فاعل،اسم مفعول و اسم مبالغه</p> <p>۳-اسلوب شرط و ادوات آن</p> <p>۴-جمله بعد از نکره</p> <p>۵-اسم معرفه و نکره (معرفه به ال و علم)</p> <p>۶-معادل فارسی مضارع التزامی، آینده منفی،ماضی بعید، ماضی استمراری و ماضی نقلی</p> <p>۷-معانی افعال ناقصه</p>	<p>۱- تکرار قواعد دوره اول متوسطه</p> <p>۲-عددهای اصلی ۱ تا ۱۰۰ و اعداد ترتیبی یکم تا بیستم /آشنایی با اعداد معطوف / آشنایی با معدود</p> <p>۳-آشنایی با ابواب ثلاثی مزید /تشخیص فعل لازم از متعدی (فقط رشته انسانی)</p> <p>۴-تشخیص جمله فعلیه و اسمیه</p> <p>۵- تشخیص محل اعرابی : فعل و فاعل،مفعول، مبتدا و خبر،جارو مجرور،مضاف الیه و صفت</p> <p>۶-تشخیص فعل مجهول و ترجمه درست آن و شناخت نایب فاعل در حالت اسم ظاهر</p> <p>۷- شناخت سه اعراب رفع و نصب و جر در اسم ها .</p> <p>۸- شناخت نون وقایه</p>	<p>قواعد</p>
<p>شعر / علمی، ادبی و تاریخی / آیات / احادیث</p>	<p>شعر / علمی، ادبی و تاریخی / آیات / احادیث</p>	<p>متون</p>
<p>در بازار، محیط ورزشی،مخابرات</p>	<p>در فرودگاه،هتل،اداره گذرنامه،سالن بازرسی،تاکسی،داروخانه</p>	<p>مکالمه</p>

بخش دوم

روش ها و منابع یاددهی -یادگیری

الف) اصول یاددهی-یادگیری

اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاد دهی-یادگیری :

۱-وقایع و روابط را در موقعیت های واقعی زندگی تدارک ببیند .

۲-شکوفای تقویت انگیزه ی دانش آه‌موزان از طریق کاوشگری.

۳-تدارک فرصت هایی که دانش آموز بتواند تصمیماتی برای مسیر یادگیری خود اتخاذ کند.

۴-تلفیق دانش و تجربیات پیشین با یادگیری های جدید .

۵- با بهره مندی از روشها ی فعال و خلاق ، زمینه ی ساختن علم و معرفت را فراهم نماید .

۶-تاکید بر مشارکت دانش آموزان جهت تدارک زمینه ی تولید علم و پژوهش .

۷-ایجاد زمینه تعامل موثر دانش آموزان با معلم و همسالان و محیط های یادگیری.

۸-استفاده از فناوری های نوین آموزشی با نگاه تکمیلی نه جایگزینی .

اصول یاددهی - یادگیری در درس عربی یازدهم :

۱-آموزش فعال و مشارکتی.

۲-آموزش روش یادگیری و اندیشیدن و حل مساله .

۳- خودارزیابی معلم از فعالیت هایش.

۴-آموزش عربی با هدف پرورش مهارت های زبانی (درس خواندن و فهم عبارات)

۵- توجه به مهارت های خواندن و شنیدن .

۶- سنجش مهارت های زبانی : روان خوانی ، ترجمه از عربی به فارسی ، تقویت مهارت سخن گفتن به عربی

(ب) شیوه ها و فعالیت های مناسب یاددهی - یادگیری :

با توجه به اهداف و رویکردهای برنامه انتخاب و به کار گرفته می شود .

اصول کلی شیوه های یاددهی - یادگیری :

-قرائت : معلم باید از توانایی درست خوانی و روان خوانی برخوردار باشد. تلفظ صحیح حروف "ث،ح،ذ،ص،ض،ط،ظ،ع،ق،و" آموزش داده می شود .
دبیر درست تلفظ می کند تا دانش آموز با تلفظ صحیح آشنا شود .

-ترجمه:

دانش آموزی می تواند درست ترجمه کند که درست بخواند. شایسته است از الگوها و شیوه های کارساز برای آموزش ترجمه بهره گرفته شود . بخش هایی به منظور آموزش مفاهیم بنیادین فنون ترجمه در کتب درسی آمده است .

-قواعد :

در یادگیری هر زبانی آموزش قواعد لازم است ، توجه به قواعد کاربردی و یافتن شاهد از متن مورد تاکید است .
شایسته و بایسته است :

۱ - از تاکید بر حفظ قواعد خودداری شود .

۲- دانش آموز باید در یادگیری نقش اصلی را داشته باشد .

۳- تاکید بر روش های اکتشافی و پرسش و پاسخ

۴- توجه به آموخته های پیشین دانش آموز .

۵- قواعد عربی به دستور زبان فارسی پیوند بخورد.

۶- قواعد در خدمت فهم عبارات و متون هستند. به عبارت دیگر شناخت هدف است نه ساخت ، لذا طرح سوالی بر اساس ساخت در روش جدید وجود ندارد .

تمرین ها :

در طرح تمرین به اصل مهم تثبیت آموخته ها توجه شده است و اتخاذ روش های فعال و مشارکتی در انجام تمرینات گریز ناپذیر است . در این بخش معلم نقش مدیر آموزشی را ایفا می کند .

توصیه های اجرایی برنامه

شیوه های اشاعه و تقویت برنامه درسی :

۱- استفاده از بسته آموزشی

بسته آموزشی شامل : کتاب درسی ، راهنمای تدریس معلم ، کتاب کار ، کتاب گویا ، پوستر ، فلش کارت ، نرم افزار ، پاور پوینت ، فیلم ، اینفوگراف ، وسایل کمک آموزشی ف وبلاگ و وبگاه .

کانال گروه درسی عربی <http://t.me/ketabearabi>

۲- آگاه سازی مدیران مدارس و اولیای دانش آموزان

در مقدمه کتاب درسی مطالبی به منظور آگاه کردن مدیر مدرسه و ولی دانش آموز تنظیم شده است.

۳- گروههای آموزشی و انجمن های علمی معلمان

دبیران با شرکت در همایش ها و تشکیل انجمن های علمی ، می توانند به عنوان بازوی اجرایی ایفای نقش نمایند .

۴- دبیرخانه کشوری درس عربی

یک دبیرخانه توانا، همدل و همراه با دفتر تالیف به دلیل ارتباط با سرگروه‌های آموزشی استان ها می تواند به عنوان بازوی اجرایی نیرومند برنامه درسی عمل نماید .

۵- وبگاه گروه درسی عربی

وبگاه عربی دفتر تالیف همه وبلاگ های موفق دبیران و نیز گروه‌های آموزشی و وبگاه های تخصصی حوزه زبان و ادبیات عربی را پیوند (لینک) می کند .

نشانی وبگاه گروه عربی : <http://arabic-dept.talif.sch.ir>

۶- با مراجعه به سامانه ی کتاب رشد می توان از کتاب های سودمند آگاهی یافت .

<http://samanketab.roshd.ir>

۷- نقد و بررسی کتاب های درسی

نقد و بررسی کتاب های درسی به صورت نشست تخصصی با حضور استادان ، مولفان ، معلمان ، کارشناسان و دیگر صاحب نظران برای شناخت بهتر محتوا و مسائل آموزشی توصیه می شود .

بخش سوم

طرح درس

- تهیه طرح درس به منظور سامان دهی به روش تدریس و استفاده از تجربیات دیگران است .

- بیشتر دبیران پس از چند سال تدریس عملا طرح درس را در ذهن خود دارند .

- در طرح درس باید به ارزشیابی مستمر و دریافت بازخورد از یادگیری دانش آموز توجه شود .

به نام خدا		طرح درس روزانه پیشنهادی - کتاب عربی عمومی پایه یازده		
نام دبیر :		تاریخ :		
نام مدرسه :		نام مدرسه :		
درس اول	موضوع درس :	صفحه :	مدت:	تهیه کننده :
	مواعظ قَیْمَه	....تا....	۷۵ دقیقه	
الف - بخش نظری : اهداف				
۱	رئوس مطالب	۱- صفحه ورود به درس ۲- متن درس ۳- واژه های جدید ۴- درک مطلب ۵- قواعد		
۲	اهداف کلی	۱- آشنایی با کلمات جدید و یادآوری کلمات پیشین ۲- شناخت اسنم تفضیل و اسم مکان ۳- آشنایی با بخشی از آیات پرکاربرد قرآن		
۳	هدف های رفتاری	دانش آموز در پایان درس باید بتواند : ۱- واژه های جدید درس را از عربی به فارسی ترجمه کند . ۲- متن درس را درست بخاند و بفهمد و ترجمه کند . ۳- اسم تفضیل را در حالت های مختلف تمییز دهد ، در جمله بشناسد و درست ترجمه کند . ۴- اسم مکان را در جمله بشناسد دو درست ترجمه کند .		
	رفتار ورودی	۱- شناخت صفت تفضیلی ، صفت عالی و اسم مکان در زبان فارسی.		

۲- توانایی قرائت عبارات ساده عربی.		
۱- برای صفت ساده، برتر و برترین در زبان فارسی مثال بزنند. ۲- برای اسم مکان در زبان فارسی مثال بزنند.	ارزشیابی تشخیصی	

ب- فرآیند آموزش :

مراحل تدریس و تنظیم محتوا (زمان تقریبی ۷۵ دقیقه)

۱- معارفه

۲- ایجاد انگیزه

۳- معرفی درس و بیان اهداف

۴- شروع تدریس و ارائه درس (برای هر درس ۳ جلسه در نظر گرفته می شود)

۵- خلاصه درس و نتیجه گیری .

۶- ارزشیابی بعد از تدریس.

۷- تکلیف

۸- معرفی فعالیت های خلاقانه .

بخش چهارم

بارم بندی و نمونه سوال امتحانی

۱- بarm بندی نوبت اول (از درس اول تا پایان متن و درک مطلب درس چهارم)

الف: مهارت واژه شناسی - ۲ نمره

(ترجمه کلمه از عربی به فارسی - مترادف و متضاد - مفرد یا جمع - تشخیص کلمه ناهماهنگ از نظر معنا)

ب: مهارت ترجمه به فارسی - ۷ نمره

(ترجمه عبارات و جملات: ۵ نمره - انتخاب گزینه درست: ۰/۵ - تکمیل ترجمه ناقص: ۱/۵ نمره)

ج: مهارت شناخت و کاربرد قواعد - ۷/۵ نمره

(ترجمه دقیق انواع فعل ها: ۱/۵ - تشخیص و ترجمه اسم مکان: ۰/۵ - تشخیص و ترجمه اسم تفضیل ۱ نمره - ترجمه دقیق جملات

شرطی ۱ نمره - تشخیص نقش کلمه ۱ نمره - تشخیص اسم فاعل و اسم مفعول و اسم مبالغه ۱ نمره - عدد اصلی یا ترتیبی ۰/۲۵ نمره

(

د: مهارت درک و فهم - ۳ نمره

(درک مطلب ۱/۵ نمره - سوال جور کردنی یا پر کردن جای خالی با کلمات و یا ... ۱/۵ نمره)

ه- مهارت مکالمه - ۰/۵ نمره

۲ - بarm بندی نوبت دوم

بندهای الف، ب، د و ه با نوبت اول مشترک می باشند .

ج- قواعد: ۷/۵ نمره

(ترجمه انواع فعل ها ۱ نمره - تشخیص انواع فعل ۰/۵ نمره - شناخت اسم فاعل ، اسم مفعول ، اسم مبالغه ، اسم تفضیل و اسم مکان
۱ نمره - تعیین اجزای جمله شرط ۰/۵ نمره - قواعد درس پنجم ۰/۵ نمره - ترجمه دقیق مضارع منصوب ۱ نمره - ترجمه دقیق
مضارع مجزوم ۱ نمره - ترجمه دقیق افعال ناقصه ۱ نمره - تشخیص نقش کلمه ۱ نمره)
تذکرات برای طراحی سوالات امتحانی :

(در طراحی سوالات اهداف اصلی کتاب درسی در نظر گرفته می شود)
۱-حرکه گذاری کامل .

۲- صورت سوال قابل فهم باشد

۳-تغییر در بارم بندی سوالات نوبت اول (حداکثر ۱ نمره مجاز است)

۴-بار اصلی سوالات بر محور ترجمه و کاربرد واژگان است .

۵-بارم کل سوالات از ۲۰ می باشد (نوبت اول و دوم)

۶-بارم بندی امتحانات میان نوبت با اختیار معلم می باشد .

۷-در ترجمه انواع فعل ها باید قرائنی مانند ضمیر در جمله وجود داشته باشد .

۸-ترجمه جمله یا کلمه از فارسی به عربی مجاز نمی باشد .

۹-در ترجمه و تشخیص انواع فعل ها از فعل های صحیح و سالم استفاده شود .

۱۰-قواعد مربوط به مطابقت عدد و معدود جزو اهداف کتاب نیست .

۱۱-حفظ متن حوار دشوار است و طرح سوال از آن باید منطقی باشد .

۱۲-اعراب گذاری از اهداف کتاب نیست .

چکیده صفحات ۳۵-۷۰ کتاب راهنمای معلم یازدهم انسانی

مبنا در سوال امتحانی تشخیص فعل ،ماضی یا مضارع بودن آن ،امر ونهی بودن و تعیین فعل مناسب برای جای خالی میباشد.

در سوالات چند گزینه ای فقط ۲ یا ۳ گزینه مطرح می شود ولی در بخش کلمات نا هماهنگ ۴ کلمه ارائه میشود.

از بحث معتل و اعلال به حذف نباید سوال داده شود.

در طرح سوال از بخش ضمیر و اسم اشاره نباید از ضمیر منفصل نصبی و اسم اشاره مثنی استفاده کرد.

پیشنهاد می شود در بخش حوار متن حوار با ۴ جای خالی و ۸ کلمه داده شود.

سوال از اعرابگذاری مطلقا ممنوع است.

در بحث جامد ومشتق فقط ذکر نوع مشتق کافیت

در طرح سوال از معرفه ونکره بهتر است دبیر سوالی در قالب قاعده و خارج از کتاب مطرح نماید.

در مکالمه ،هم میتوان از تصویر و هم از جای خالی استفاده نمود.

امتحان شفاهی درس عربی عبارتست از مهارتهای شنیدن ،خواندن و سخن گفتن که در امتحان شفاهی هر آنچه دانش آموز در طول

سال تحصیلی می خواند جزءنمره شفاهی وی محسوب می شود.

مبنا در امتحان شفاهی بهترین و آخرین وضعیت مهارت شفاهی اوست.

هدف کتاب از کم حجم شدن، این است که معلم بتواند فرصت کافی برای تقویت مهارت‌های زبانی و شفاهی کلاس را پیدا کند.

از آنجا که مکالمه هدف اصلی عربی نیست در کتاب و بارم بندی نقش پررنگی ندارد. فقط به جذابیت و پویایی درس کمک میکند.

در بیشتر متون و عبارات کتاب برنامه پنهان آموزش وجود دارد که هدفش آموزش غیر مستقیم فرهنگ ایرانی اسلامی است.

دانش آموز با معادلهای ماضی استمراری و بعید و التزامی آشنا میشود و این صرفا برای دانش آموز ایرانی است.

آموزش جزم و نصب فعل مضارع و اعراب اصلی و فرعی جزء اهداف کتاب نیست.

در کتاب از افعال ناقصه استفاده شده و فراگیر با معانی آنها آشنا میشود و تشخیص اسم آنها در حد اسم ظاهر است و حالت ضمیر جزء اهداف کتاب نیست.

در بارم بندی هم از فعل "کان" استفاده شده چون مهم تر از سایر افعال ناقصه است.

تحلیل صرفی و اعراب و تشکیل هم جزء اهداف کتاب نیست.

آموزش ضمائر بر طبق فارسی بر اساس من تو او، ما شما ایشان است.

معانی ابواب آنکونه که بقیه تصور می کنند قطعی و قالب نیست به همین علت در کتاب آورده نشده است.

صورت سوالات باید به عربی باشد.

پژوهشهای آخر کتاب اختیاری است و بسته به وقت کلاس و دبیر و علاقه دانش آموز میتوان به آن پرداخت.

مسئولیت معلم این است که با هنرمندی کتاب را به ساده ترین روش به دانش آموز تدریس نماید و از طرح سوال معما گونه بپرهیزد. در طراحی سوال در صورتی که متنی غیر از کتاب درسی طرح می شود باید واژه ای خارج از واژگان انتهای کتاب نداشته باشد و یا اینکه ترجمه فارسی آنها ارایه گردد. در هر آزمونی مترادف و متضاد در محدوده تمرینات سه کتاب متوسطه اول و کتاب حاضر است. تعریف از اهداف کتاب درسی نیست. مسئولیت معلم این است که با هنر مندی، کتاب را به ساده ترین روش به دانش آموز تدریس کند. هنر معلم، علاقه مند کردن دانش آموز نسبت به درس عربی است.

در امتحانات از طراحی سوالات معما گونه خود داری میکنیم، آزمونهای مدارس خاص و آزمونهای طراحی شده توسط موسسات خصوصی زمینه انحراف از مسیر آموزش را فراهم می سازند.

حفظ مطالب بخش اعلموا الزامی نیست، و همچنین نیازی به ارایه جزوه مکمل نیست.

در بخش مکالمه میتوان بخشی از نمره مکالمه را به معرفی دانش آموز از خودش اختصاص داد، دانش آموز بتواند در یک دقیقه خودش را به زبان عربی معرفی کند. همچنین نمره شفاهی دانش آموزانی که داوطلب اجرای سرود یا نمایش یا مکالمه گروهی در کلاس می شوند را می توان از همین مورد منظور کرد.

در مورد کتاب کار باید بگوییم نداشتن کتاب کار بهتر از داشتن کتاب کار نامناسب است، اگر معلمی کتاب کار تهیه کرد تاکید می کنیم که کلاس درس جای پرداختن به آن نیست و حل تمرینات آن در منزل باید صورت بگیرد.

مبنای گزینش آیات، احادیث و امثال به کار رفته در کتاب چند مورد بوده است:

سادگی الفاظ: سادگی ساختار و مطابقت آن با آموزش کتاب درسی، کاربری براساس نیازهای روز، تناسب با سطح درک و فهم دانش آموز نوجوان. دانش آموز باید بتواند در زندگی به هنگام نیاز به امثال و حکم خوانده شده استشهاد کند: مثلا درباره (احترام به محیط زیست

(به این حدیث شریف از حضرت علی (ع) استشهد کند: انکم مسوولون حتی عن البقاع و البهائم. سخنان بزرگان و ائمال و حکم به گونه ای هستند که سرشت پاک مایل است آنها را بیاموزد و به آنها استشهد کند .

مراحل ترجمه :

۱- مرحله اول (شنیدن):

اولین وظیفه بر عهده معلم است که با روانخوانی، مهارت شنیداری دانش آموزان را تقویت کند. در این بخش استفاده از کتاب گویا تأکید می‌گردد. اگر وقت معلم کم است از دانش آموزان بخواهد در منزل کتاب گویا را گوش دهند.

۲- مرحله دوم (خواندن):

دانش آموزان بر اساس روشی که معلم پیشنهاد میدهد؛ به قرائت می‌پردازند تا مهارت گفتاری تقویت گردد. هر بار که یک دانش آموز قرائت میکند معلم به او نمره روخوانی میدهد.

۳- مرحله سوم (ترجمه مقدماتی):

دانش آموزان با کمک گرفتن از ترجمه واژگان انتهایی متن درس، به ترجمه هر عبارت می‌پردازند و توانمندی خود را در ترجمه می‌آزمایند: تا نقاط ضعف و قوت آنان مشخص شود و مهارت درک و فهم آنها ارتقا یابد .

چند روش در اینجا وجود دارد:

از دانش آموزی می‌خواهیم یک یا دو سطر را ترجمه کند، سپس ما بر ترجمه او نظارت می‌کنیم؛ یک دانش آموز را مأمور می‌کنیم که اگر اشکالی در ترجمه هم کلاسی اش وجود داشت آن را اصلاح کند، یا اینکه می‌گوییم همه دانش آموزان هنگام ترجمه دانش آموز پاسخ دهنده باید آماده باشند و معلم تصادفاً از یکی از دانش آموزان اشکالات احتمالی ترجمه را بپرسد. هر یک از این شیوه ها در جای خود سودمند هستند . گاهی دبیر در صورت

کمبود وقت میتواند خودش بخواند و خودش نیز ترجمه کند . روشی که در وهله نخست شاید به نظر بیاید

نامناسب است و دانش آموز فعال نیست ولی از روی ناچاری و به دلیل تعطیلیهای اضطراری یا هر علت

دیگری که پیش آمده است ضرورت دارد اصولاً روش تدریس به عوامل بسیاری بستگی دارد . در این روش معلم باید هر چند لحظه یک بار ترجمه برخی قسمتها را از یک دانش آموز بپرسد . در این شیوه تدریس سریعتر انجام میشود.

در مدرسی که امکانات مناسبی دارند میتوان ترجمه متن درس را در برگه ای به صورت ناقص نوشت و تکثیر کرد و از دانش آموزان بخواهیم در گروههای چند نفره ترجمه ناقص را کامل کنند . این روش فوق العاده سریع انجام می شود ولی لازمه آن زحمت برای دبیر و کادر مدرسه برای تکثیر کاربرد است.

۴- مرحله چهارم (ترجمه نهایی):

معلم در ادامه روش مقدماتی به عنوان راهنما خطاهای ترجمه دانش آموز را اصلاح می کند و ترجمه نهایی را ارائه میدهد . در حقیقت مرحله مقدماتی و نهایی بدون فاصله هستند.

۵- مرحله پنجم (پیام درس):

در این مرحله معلم از دانش آموزان میخواهد تا پیام درس را بگویند . برای پیوند میان ادبیات فارسی و عربی میتوان از آنان خواست تا پیام درس را با جمله ای نغز در زبان فارسی بیان کنند و یا برای پیوند میان درس

قرآن و معارف اسلامی میتوان از آنان خواست تا اگر آیه یا حدیثی در این مورد میدانند؛ ذکر کنند. این بخش برای دانش آموز لذتبخش است و پیوند مناسبی میان ادبیات فارسی و عربی ایجاد میشود. بدیهی است تنظیم وقت لازم است و گرنه زمان از دست میرود.

تصاویر

تصاویر کتاب با دقت و حساسیت انتخاب شده‌اند و در راستای تقویت هویت اسلامی، ایرانی هستند و هدف آنها ایجاد جذابیت و تسهیل انتقال مفاهیم درس است.

اعلموا

در قسمت «اعلموا» ساختار و چارچوب قواعد برای فهم بهتر عبارات و متون بیان شده است. در این قسمت نیاز به توضیحات بیشتر نیست.

قواعد، ابزاری برای رسیدن به مهارت ترجمه و درک و فهم است نه هدف اصلی. قسمت «اعلموا» را یکی از دانش‌آموزان با صدای بلند میخواند و بقیه گوش میدهند پس از آن، دبیر در صورت نیاز توضیح میدهد. دبیر در اینجا نقش راهنما و مصحح را دارد.

تمارین

هدف از تمارین، تثبیت و تعمیق یادگیری در سه حوزه «واژگان»، «قواعد» و «ترجمه» است.

در تمارین، سعی شده عباراتی داده میشود که حتی‌الامکان کلمات تازه نداشته باشد یا کم داشته باشد.

سعی شده عنوان تمرینات ساده و واضح باشد تا دانش‌آموز به سادگی متوجه سؤال بشود.

تمرینات را میتوان در یک جلسه تمام کرد.

حلّ تمارین بر عهده دانش‌آموز است و معلم، راهنمایی میکند. از دانش‌آموز میخواهیم در گروههای چندنفره تمرینات را پاسخ دهند یا در منزل انجام دهند و دبیر در کلاس به اشکالات پاسخ میدهد. جا برای نوشتن پاسخ تمرینات در کتاب منظور شده است. از آنجا که الفبای فارسی و عربی مشترک است، ضرورتی که در آموزش زبان انگلیسی برای تقویت مهارت نوشتن وجود دارد در آموزش عربی احساس نمیشود.

قالب کلی تمرینات در قسمت واژگان؛ ناظر بر معنای واژگان، مترادف و متضاد و ناهماهنگ بودن واژگان و شناخت و کاربرد آنها در جمله است.

تمریناتی که موضوع آنها ترجمه است، ترجمه جملات عربی به فارسی؛ شامل آیه و حدیث و دیگر جملات را مد نظر دارند.

تمریناتی که به قواعد نظر دارند، شناخت و کاربرد قواعد مطرح شده در کتاب یازدهم و کتابهای گذشته را از دانش‌آموز میخواهند.

موضوع بعضی از تمرینات، درک مطلب است که به دو صورت تنظیم شده‌اند: ۱. پاسخ سؤالات به عربی. ۲. انتخاب پاسخ مناسب برای پرسشهای درک مطلب.

پژوهش

هدف از این قسمت، ایجاد روحیه پژوهش در دانش‌آموز است. انجام این قسمت اختیاری است و نمره آن می‌تواند در امتحان مستمر محاسبه گردد.

ارزشیابی

در امتحان، شایسته است دبیر از الگوها و قالبهای موجود در تمرینات کتاب استفاده کند و از طرح سؤال «تعریب» و «ساختن» صیغه - های مختلف که از اهداف کتاب نیست خودداری کند.

ساختار درس

قواعد کتاب عربی دهم عبارت است از:

اعداد یک تا صد، ثلاثی مجرد و مزید، ترجمه فعل مجهول، نون وقایه، جمله اسمیه (مبتدا و خبر)، جمله فعلیه (فعل، فاعل، مفعول به)، جار و مجرور.

قواعد پایه یازدهم عبارت است از:

اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم تفضیل، اسم مکان، اسلوب شرط و ادوات آن، معرفه و نکره، ترجمه جمله بعد از اسم نکره، ترجمه شکل‌های مختلف فعل مضارع دارای حروف «أَنْ، لَنْ، كَيْ، لَيْكِي، حَتَّى» و «لَمْ، لَ، لِ، إِنْ، مَنْ، مَا»، معانی افعال ناقصه با تکیه بر فعل «كَانَ».

پژوهش در حدّ توان دانش‌آموز داوطلب انتخاب شده است. هرچند به دلیل دشواری پژوهش عربی برای دانش‌آموز، تعداد کمی از دانش - آموزان، داوطلب میشوند اما نباید به این دلیل کار پژوهشی را در مدارس تعطیل کرد. واژه‌شناسی

مطالب این بخش برای دانش‌افزایی دبیر است و نیاز به طرح در کلاس ندارد.

محتوای کتاب عربی پایه یازدهم

و چگونگی آموزش درسها

اهداف رفتاری درس اول:

دانش‌آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱. متن درس (مواعظ قیمة) را درست بخواند و ترجمه کند.
  ۲. معنی کلمات جدید را از عربی به فارسی ذکر کند.
  ۳. شبیه متن مکالمه درس را با همکلاسیهایش در کلاس اجرا کند.
  ۴. شکل‌های مختلف اسم تفضیل را در عربی بشناسد و درست ترجمه کند.
  ۵. اسم مکان را بشناسد و درست ترجمه کند.
- متن درس «مواعظ قیمة» در راستای هدف اصلی کتاب یعنی «فهم بهتر قرآن» تنظیم شده است و آیات ۱۷ تا ۱۹ سوره مبارکه لقمان به همراه تفسیر آن در این درس قرار داده شده است.
- نکته: از نظر علمی، یادگیری واژگان جدید در داخل متن و عبارت انجام میگیرد. بنابراین در آموزش کلمات جدید باید به این موضوع توجه داشت.

مطالب درس اول

اسم تفضیل، اسم مکان

اسم تفضیل در همه زبانها از جمله زبان عربی، مبحث پرکاربردی است. در این درس ضمن بیان مطالب اصلی، کلماتی مانند «أغلی، أعلی، أَحَبّ، أَشَدّ، خیر و شرّ» هم به عنوان اسم تفضیل آموزش داده شده است.

حوار

یکی از مهمترین بخشهای هر زبان، مکالمه است و در این بخش، گفتگو در بازار اهمیت ویژه‌ای دارد.

تمارین

تمرین اول: هدف از این تمرین، تقویت مهارت کاربرد واژگان است. دانشآموز برای یافتن پاسخها ناگزیر باید تک تک واژگان معجم درس را نگاه کند.

تمرین دوم: ضمن تقویت مهارت ترجمه واژگان، دارای پیامی والا در پرهیز از خشم و دشنام دادن است.

تمرین سوم: هدف، تقویت مهارت ترجمه و یادآوری مطالب سال گذشته است. دانشآموز میتواند از جملات حکیمانه این تمرین در موقعیتهای مختلف زندگی خود بهره بگیرد.

تمرین چهارم: در این تمرین؛ اسم مکان و اسم تفضیل در خلال جملاتی که در راستای فرهنگ دینی قرار دارند، مورد پرسش قرار گرفته است.

تمرین پنجم: در این تمرین، ترجمه فعلها و مصادر خارج از جمله خواسته شده است. با توجه به اینکه دانشآموز در طی سه سال، فعل را آموخته است، اکنون باید بتواند انواع فعل (ماضی، مضارع، امر، نهی و ...) را تشخیص دهد. برای مثال تفاوت «أَذْهَبَ» و «إِذْهَبَ» را بداند. هدف این تمرین، یادآوری مطالب درس سوم و چهارم از کتاب عربی پایه دهم است.

تمرین ششم (المحلّ الإعرابی): هدف از این تمرین، یادآوری مطالب سال گذشته است. این نوع تمرین در دروس بعد و پایه دوازدهم نیز تکرار خواهد شد.

وسایل کمکآموزشی

شایسته است دبیران محترم از کتاب گویا، نرمافزار آموزشی، فیلم، پاورپوینت، اسلاید، فلشکارت و ... به عنوان وسایل کمکآموزشی استفاده کنند.

دانشافزایی درس اول:

در ترجمه واژه «جَبَّار» ذکر میکنیم که این واژه هرگاه صفت خداوند قرار گیرد، به معنی «قدرتمند» است و هرگاه برای انسان به کار رود به قصد مذمت و به معنی «ستمکار و زورگو» است. کلمه «نَمُوذَج» معرب «نَمُوذَج» (نموده، نمونه) است. «خُلِقَ» و «خُلِقَ» هر دو درست است.

درس دوم

اهداف رفتاری:

دانشآموز در پایان این درس باید بتواند؛

۱. متن درس (صِنَاعَةُ التَّلْمِيعِ) را درست بخواند و ترجمه کند.
۲. معنی کلمات جدید درس را از عربی به فارسی ذکر کند.
۳. پیام متن درس را درک کند.
۴. اسم فاعل و اسم مفعول از فعل ثلاثی مجرد و ثلاثی مزید را تشخیص دهد و درست ترجمه کند.
۵. اسم مبالغه را بشناسد و درست ترجمه کند.

فرایند آموزش

متن درس درباره «تلمیع در ادبیات فارسی» است. متن این درس که در کتاب پایه دهم مشترک نیز آمده است، در نظرسنجیها رضایت اکثر دبیران را کسب کرده است.

چند نکته در ترجمه درس

مصراع دوم بیت اول از متمع حافظ (إِنِّي رَأَيْتُ دَهْرًا مِّنْ هَجْرِكَ الْقِيَامَةُ) به دو صورت ترجمه شده است:

۱. من روزگار را از دوری تو (مانند) قیامت دیدم.

۲. من به سبب جداشدن از تو، قیامت را در مدتی طولانی دیدم. (دهراً: مفعول فیه)

بیت آخر این ملامع (حافظ چو طالب آمد جامی به جان شیرین / حتی یذوق منه كأساً من الكرامة)، به این صورت ترجمه میشود:
حافظ مانند خواستار جامی به قیمت جان شیرین آمد تا از جام کرامت بچشد.

توضیح و نقد

در کتاب راهنمای معلم، در ارتباط با این بیت از ملامع سعدی که میفرماید (نه پنج روزه عمر است عشق روی تو ما را / وجدت رائحة الودّ إن شَمَمَت رُفَاتی) مصراع اول چنین شرح داده شده است: (عمر کوتاه ما برای عشق روی تو کافی نیست).
به نظر می‌آید این شرح دقیق نیست و بهتر است بگوییم: (عشق روی تو محدود به زندگانی کنونی ما نیست). بویژه که مصراع دوم هم با این ترجمه سازگارتر است که میگوید: اگر خاک قبرم را ببویی، بوی عشق را می‌یابی.

درک مطلب ص ۱۸

هدف مهم در کنار درک معنی عبارت و متن، قرائت صحیح است.

اعلموا ص ۱۹

مبحث اسم فاعل و اسم مفعول از ثلاثی مجرد و مزید به همراه اسم مبالغه آموزش داده شده است. در اینجا نیز هدف، آشنایی با نحوه ترجمه این مشتقات است که به دلیل کاربرد فراوان در احادیث و روایات و ادبیات فارسی مورد توجه قرار گرفته است.
«ساختن» این مشتقات، هدف نیست، بلکه شناخت و ترجمه آنها مورد نظر است هرچند دانش‌آموز خودبخود ساخت این مشتقات را یاد می‌گیرد.

تمارین

تمرینات این درس نیز مانند درس اول، کوتاه و ساده‌اند. تمرینات باید بصورت گروهی انجام بگیرند تا دانش‌آموز، کار گروهی را یاد بگیرد. سپس دانش‌آموزان پاسخهای خود را میخوانند و دبیر رفع شکال می‌کند.

در هر درس حداکثر ۶ تمرین طراحی شده است.

تمرینات این درس نیز با هدف تقویت مهارت درک و فهم و کاربرد واژگان و تقویت آموخته‌های جدید و آموخته‌های پیشین آمده‌اند. با توجه به هدف اصلی از آموزش عربی، عبارات تمرین از قرآن و حدیث انتخاب شده‌اند.

در ارزشیابی از دانش‌آموزان تأکید شده است که به منظور تحقق عدالت آموزشی، از همه دانش‌آموزان در طی چند جلسه پرسش به عمل آید و با شرکت دادن افراطی دانش‌آموزان مستعد و فعال موجبات نارضایتی سایر دانش‌آموزان و ایجاد حس ناخوشایند نسبت افراد فعال فراهم نشود.

دانش‌افزایی برای دبیران

«میثم» یک نام ایرانی و از ریشه اوستایی «مَئِیْتَن» به معنی «ماندن» است. «میثم» یعنی «آنکه میماند».

جمع کلمه «دابة»، «ذواب» است. «دابة» در مذکر و مؤنث بصورت یکسان به کار میرود و «تاء» آن برای وحدت و به معنی هر حیوانی

است که بر روی زمین راه میرود و بیشتر برای چارپایان سواری و باری به کار میرود.

«إناء»، جمع آن «أنیة» و جمعالجمع آن «أوانی» است، به معنی «ظرف، تنگ آب، جام».

«إِتا» ضمیر منفصل منصوب است که همه ضمائر نصب به آن وصل میشود تا تمییز ضمیر حاصل شود.

درس سوم

اهداف رفتاری

دانش‌آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱. متن درس «عجائب المخلوقات» را درست بخواند و ترجمه کند.
۲. پیام متن درس را درک کند. (تفکر در آفرینش خدا)
۳. معنی کلمات جدید درس را از عربی به فارسی بیان کند.
۴. به هنگام ضرورت به آیات و احادیث درس استشهاد کند.
۵. ادوات شرط «إِنْ، مَنْ، مَا» را بشناسد.
۶. فعل شرط و جواب آن را تشخیص دهد.
۷. در جمله شرطی، جواب شرط را که بصورت جمله اسمیه است تشخیص دهد.
۸. جمله دارای اسلوب شرط را درست ترجمه کند.
۹. فعل شرط و جواب شرط ماضی را در جمله شرطی درست ترجمه کند.
۱۰. با یک متن مکالمه در محیط ورزشی آشنا شود.

فرآیند آموزش درس

میتوان از نماندگی‌هایی در ارتباط با موضوع درس پیش از شروع درس استفاده کرد یا از دانش‌آموزان در مورد شگفتی‌های آفرینش پرسید.

متن درس همانند موضوع «باران ماهی» در پایه دهم بسیار جذاب است. موضوع این درس در نظرسنجی‌های انجام گرفته، رتبه بالایی را کسب کرده است.

اعلموا

در این قسمت، مبحث اسلوب شرط مطرح شده است که مانند بسیاری از قواعد دیگر، آشنایی با نحوه ترجمه جملات شرطی مورد نظر است. اسلوب شرط در احادیث و روایات کاربرد فراوانی دارد.

اطلاعاتی برای دبیر

«لَمْ، لَمْآ، لای نهی و لَ (لام امر)» جازمه یک فعل هستند.

«لَمْآ» هرگاه با فعل مضارع همراه شود، از حروف جازمه است. مانند: لَمْآ يَذْهَبْ. (هنوز نرفته است) اما اگر بر سر فعل ماضی بیاید جازمه نیست بلکه به آن «حینیّه» گفته میشود و مفعول فیه است. مانند: لَمْآ ذَهَبَ: هنگامی که رفت.

ادوات شرط دو فعل را مجزوم میکنند که اولی فعل شرط و دومی جواب شرط است.

«إِنْ، مَنْ، مَا، أَيْ، مَتَى، أَيْنَمَا، مَهْمَا، أَيْآنَ، أُنَى، حَيْثَمَا، كَيْفَمَا، إِذْمَا» ادوات شرط هستند.

همه ادوات شرط جز «أَيْ» مبنی هستند.

همه ادوات شرط جز «إِنْ» اسم هستند اما «إِنْ» حرف است. (در راهنمای معلم «إِذْمَا» هم حرف دانسته شده است.)

حوار

مکالمه درس سوم در محیط ورزشی است که مورد علاقه دانش‌آموزان است. این متن میتواند در ایجاد انگیزه و علاقه نسبت به زبان عربی تأثیرگذار باشد. آشنایی با چند اصطلاح ورزشی به زبان عربی برای دانش‌آموز جالب است.

تمارین

تمرینات درس سوم نیز مانند دروس گذشته به منظور تقویت و تثبیت یادگیری در حوزه واژگان و ترجمه جمله و قواعد درس جدید و دروس گذشته تنظیم شده‌اند.

• درس سوم

چه زمانی باید جواب شرط مقرون به "فَ" باشد؟

۱ - هرگاه جمله جواب شرط فعل ماضی مقرون به "قَدْ" باشد یا فعل مضارع همراه با "سَ" و "سَوْفَ" باشد .

۲ - جواب شرط جمله اسمیه باشد.

۳ - جواب شرط جمله فعلیه منفی شده با "لَنْ" و "مَا" باشد.

۴ - جواب شرط جمله فعلیه طلبی یا جامد باشد.

*هرگاه فعل مضارع بعد از فعل طلبی بیاید "امر، نهی، استفهام" مجزوم خواهد شد: (قولوا لا اله الا الله تفلحوا)

*جمله طلب (فعل طلبی) باعث جزم فعل مضارع می شود در صورتی که

الف) بدون "فاء" باشد

ب) جواب طلب باشد.

✓ حوار

مکالمه درس در محیط ورزشی است .

هدف :

۱- باعث ایجاد علاقه و انگیزه می شود.

۲- دانش آموزان به ورزش علاقه مند می شوند.

✓ تمرین ها

تمرین اول: هدف تمرین کاربرد واژگان است.

تمرین دوم: هدف تقویت مهارت ترجمه است با توجه به آموخته های پیشین .(مبحث لازم و متعدی در سال گذشته)

تمرین سوم:هدف تقویت مهارت واژه شناسی است.

تمرین چهارم: تقویت آموخته های دانش آموز در بخش "إعلموا" است.

✓ البحث العلمی: بخش پژوهشی درس در مورد متن درس است.

✓ ارزشیابی درس: مانند دروس قبلی انجام می شود.

✓ وسایل کمک آموزشی:

نیز مانند دروس گذشته، کتاب گویا، نرم افزار پاورپوینت، کلیپ آموزشی و تصویر می باشد.

دانش افزایی :

"ما مین" در ترجمه فارسی با معنای لای نفی جنس شباهت دارد.

فعلهایی مثل "لا تَفَكَّرُوا" ، لا تَفَرَّقُوا، تَنْزَلُ یک حرف "ت" جهت سهولت در خواندن حذف شده است.

شمال یعنی سمت چپ و شمال جهت شمال است.

دو اسم ، کِلَا، کِلْتَا :

اگر همراه با ضمیر بیاید اعراب اسم مثنی را دارد. (اعرابی فرعی)

اگر به اسم ظاهر اضافه شود، اعراب اسم مقصور را دارد. (اعراب تقدیری)

حوت: جمع آن حِیْثُنْ، أَحْوَات، حَوْتَه می باشد.

• درس چهارم

✓ اهداف رفتاری:

قرائت و ترجمه درس، درک پیام و هدف متن، استشهاد به آیات و حکم، شناخت معرفه به "ال" و ترجمه آن.

شناخت حروف "آن، لَن و کَى و ... و ترجمه آن

✓ آموزش متن:

دانش آموز بفهمد داد و ستد واژگانی پدیده کاملاً طبیعی است و باعث غنای زبان می شود.

معربلت فارسی: کلماتی هستند که در ادبیات عرب استفاده می شوند اما ریشه فارسی دارند.

مَعْرَب: کلماتی که در زبان عربی ریشه عربی ندارند سیبویه می گوید: « الْعَرِيبُ هِيَ أَنْ تَتَكَلَّمَ الْعَرَبُ بِالْكَلمَةِ الْأَعْجَمِيَّةِ »

اعراب در چهار سده نخست هجری در ایران حضور داشتند لذا بسیاری از آثار ایرانیان تا انقلاب مشروطه به زبان عربی یا فارسی آمیخته به عربی نوشته شده است.

دکترهادی علوی در کتاب «خلاصات فی السیاسه والفکر السیاسی فی الاسلام» می گوید:

نویسندگان متقدم عرب بیشتر از اصل فارسی بودند.

عرب تشکیلات ساماندهی ، اداره مالیات و ..... را از سامانیان فراگرفته است.

ایرانیان به زبان عربی خدمات زیادی کردند. از جمله:

ثعالبی، عبدالله بن مقفع، ابن سینا، ابوبکر رازی، ابوریحان بیرونی

✓ اِعْلَمُوا :

قواعد درس در مورد اسم معرفه و نکره است و مهم ترین معرفه از انواع معارف معرفه به "ال" است.

انواع اسم معرفه:

۱- اسم خاص

۲- معرفه به اشاره

۳- عهد ذکر (اسمی که قبلا در کلام آمده)

۴- عهد ذهنی (اسمی که در ذهن مخاطب مشخص است).

۵- ضمائر

۶- اسم مضاف به معرفه

۷ - معرفه جنسی (اسمی که بر جنس دلالت کند).

از نشانه های نکره: «ی» و «یک» و صفات مبهم مثل چند، فلان، هر می باشد.

- بهتر است "ی" را موصول به شمار آوریم نه نشانه نکره

بخش دوم قواعد درس ۴:

ترجمه فعل های دارای «أن، لن، کی، حتی» است ، اما منصوب کردن از اهداف نیست.

• تمرین ها

تمرین اول: هدف تقویت درک مطلب است.

تمرین دوم: ارتباط دادن ادبیات فارسی و عربی است.

تمرین سوم: تقویت مهارت ترجمه و تثبیت آموخته های پیشین .

تمرین چهارم: هدف تقویت آموخته های بخش «اعلموا» است.

تمرین پنجم: هدف تقویت مهارت شناخت افعال ثلاثی مزید است.

تمرین ششم: هدف تکرار آموخته های سالهای قبل است .

• درس پنجم

• **اهداف رفتاری:** قرائت و ترجمه درس، درک پیام وهدف متن، استشهاد به آیات و احادیث، ترجمه جمله بعد از اسم نکره

✓ فرایند آموزش : متن درباره ارزش راستگویی و نکوهش دروغگویی است.

✓ إعلموا:

هدف در این بخش آشنایی با ترجمه جمله بعد از نکره است.

ترکیب (ماضی+مضارع+ماضی استمراری)

ترکیب(مضارع+مضارع= مضارع التزامی)

ترکیب (ماضی+ماضی= ماضی بعید یا ماضی ساده)

• حوار:

مکالمه درس «خرید سیمکارت» است که یکی از موضوعات اصلی در سفرهای خارج از کشور است و گفتگویی پرکاربرد است.

• تمرین ها

همه تمرین های هفت درس کتاب باید توسط دانش آموزان خوانده و حل شود و همه دانش آموزان مشارکت داشته باشند.

تمرین اول: هدف تقویت توانایی دانش آموز در کاربرد واژگان و درک مطلب است و این کار می تواند بخشی از نمره شفاهی باشد.

تمرین دوم: هدف تقویت مهارت ترجمه و بکارگیری آموخته های پیشین است.(این تکرار در پایه دوازدهم نیز خواهد بود).

تمرین سوم: هدف تقویت مهارت واژه شناسی است.

تمرین چهارم: هدف تثبیت آموخته های بخش «اعلموا» است.

✓ البحث العلمی:

بخش پژوهشی هر درس است که با موضوع اصلی متن درس هماهنگ است.

روش های ارزشیابی و وسایل کمک آموزشی : در این درس همانند درس قبلی است.

✓ دانش افزایی برای دبیر:

رصيد: اعتبار و پشتوانه مالی،رصيد الحساب: باقیمانده حساب

لن: را معمولاً نفی ابد معنا می کنند و در فارسی معادل کلمه «هرگز» است.

• درس ششم

✓ **اهداف رفتاری:** قرائت و ترجمه درس ، استشهاد به آیات و احادیث ، شناختن حروف "لم ، ل، لا " و ترجمه آن .

✓ فرآیند آموزش : متن درس یک رویداد تاریخی است . ماجرای اسارت سفّانه دختر حاتم طایی در جنگ طّ

✓ اعلما: هدف آشنایی با حروف " لم ، ل ، لا " است . دانش آموز باید فعل های مضارع که با این حروف همراه شده است را ترجمه کند . دبیر می تواند به جزم فعل مضارع اشاره کند و فعل های مضارع متفاوت را در کنار هم بنویسد تا دانش آموز تفاوت آنها را کشف کند . (دبیر دقت کند سوال خارج از اهداف کتاب طرح نکند) . ساختن فعل هدف نیست .

• تمرین :

تمرین اول : هدف تقویت توانایی دانش آموز در کاربرد واژگان و درک مطلب است . (می تواند بخشی از نمره شفاهی باشد .
تمرین دوم و سوم : هدف فهم آیات قرآن است (مهمترین هدف آموزش عربی در ایران) و نیز کاربرد قواعد بخش قواعد .
تمرین چهارم و پنجم : هدف تقویت مهارت شناخت انواع فعل در جمله است . (مهمترین بخش هر زبانی فعل است) .
تمرین ششم : از زیباترین و جذاب ترین تمرین های کتاب است . لازمه طرح چنین تمرینی تسلط دبیر به هر دو زبان " فارسی و عربی " است .

✓ البحث العلمی :هدف تقویت فعالیت های پژوهشی در دانش آموز است .
باید توجه داشته باشیم چون زبان این درس فارسی نیست لذا نمی توان توقع داشت همانند سایر دروس عمل شود . چون در درس عربی هدف فهم متون است .

✓ ارزشیابی و وسایل کمک آموزشی :

در این درس همانند دروس قبلی است و روش کار یکی است .

✓ دانش افزایی برای دبیر :

اهل : جمع آن اهلون ، أهالٍ ، أهال ، أهلات است . به معنای خویشاوندان ، فامیل

ردّاً ، مردأً ، مردوداً ، ردّیدی عن کذا : از آن کار او را باز داشت .

لم : حرف جزم فعل مضارع و تغییر معنای آن به ماضی است و اگر همزه استفهام قبل از آن بیاید به شکل مثبت می شود و معنای تقریر و توییح می دهد . "ألم أقل لك : آیا به تو نگفتم ."

✓ درس هفتم

✓ **اهداف رفتاری:** قرائت متن، ترجمه و فهم آن، استشهاد به حکمت های درس، شناخت معانی افعال پرکاربرد مثل

«کان، صار، لیس، أصبح»

✓ فرایند آموزش: متن درس آموزش امید به زندگی علی رغم وجود محدودیت و معلولیت است.

✓ اعلما: هدف این است که دانش آموز معانی افعال ناقصه را در جمله درست تشخیص دهد به ویژه فعل "کان"

معانی فعل کان: ۱- در ترکیب با افعال دیگر معادل ماضی بعید و ماضی استمراری می شود.

۲- گاهی به معنای داشتن است.

۳- گاهی از حالت ربطی خارج می شود و معنای وجود داشتن است.

دبیر می تواند به تغییری که فعل ناقص در اسم و خبرپدید می آورد اشاره کند. (نباید از آن سوال طرح کند)

✓ **تمرین ها:**

تمرین اول: هدف تقویت دانش آموز در درک مطلب است (می تواند بخشی از نمره شفاهی باشد).

تمرین دوم و چهارم: هدف تقویت مهارت ترجمه است براساس آموخته های بخش قواعد.

«شناخت و ترجمه فعل مهم ترین قواعد زبان عربی است» هراندازه دبیردراین زمینه کار کند کم است و بسیار اهمیت دارد.

✓ **شیوه درست آموزش عربی:**

درست بشنود/ درست بخواند/ درست بفهمد/ درست ترجمه کند. (بدون آن که معلم ساختن بخواهد چون ساختن هم حاصل می شود.)

تمرین سوم: هدف تثبیت آموخته های پیشین. (این تمرین در کتاب یازدهم تکرار شده است و در کتاب دوازدهم نیز آمده است.)

تمرین پنجم و ششم: تکرار و تمرین آموخته های بخش علموا.

✓ البحث العلمی: هدف تقویت فعالیت های پژوهشی در دانش آموزان است. انجام این بخش داوطلبانه است.

انجام این بخش در کلاس در صورت داشتن فرصت زمانی است. حجم پژوهش چندان مدنظر نیست.

✓ ارزشیابی و وسایل کمک آموزشی: همانند دروس قبلی است، روش کار یکی است.

در پایان کتاب پاسخ گویی به پرسش ها گنجانده شده است که بهتر است دبیر خود به آن مراجعه کند و آن را به طور کامل مطالعه

نماید. (صفحه ۱۳۷ تا ۱۴۱)